

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та публічного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри

Вікторія МЕДВІДЬ
(протокол 1 вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Регіональне управління

освітньо-професійна програма Місцеве самоврядування
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування галузь
знань 28 Публічне управління та адміністрування рівень вищої
освіти перший (бакалаврський)
навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Робоча програма навчальної дисципліни «Регіональне управління» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Місцеве самоврядування спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
Мова викладання державна

Розробник: О. Сердюк, професор кафедри економіки та публічного управління, к. е. н., доцент

01 вересня 2025 р.

Ольга СЕРДЮК

Погоджено гарантом освітньої програми Місцеве самоврядування

01 вересня 2025 р.

Ольга СЕРДЮК

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
протокол від 01 вересня 2025 р. № 1

Ольга СЕРДЮК

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів	5,0
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	4 (281ПУА_бд_2022)
Семестр	7
Лекції (годин)	26
Практичні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	100
в т. ч. індивідуальні завдання: контрольна робота (годин)	-
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Професійна підготовка публічних службовців, здатних розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері регіонального управління, що передбачає застосування законів, принципів і методів в управлінні суб'єктами регіональної сфери, а також формування комплексу практикоорієнтованих прийомів, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень співробітників суб'єктів регіонального управління.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Освітні компоненти, які вивчалися раніше: навчальні дисципліни «Адміністративний менеджмент», «Теорія державного управління», «Публічно-правові основи європейської інтеграції України», «Публічне управління», «Лідерство в публічній сфері», «Менеджмент», курсова робота «Публічне управління».

4. Компетентності:

– загальні

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК6. Здатність працювати в команді;

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

– фахові

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК9. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

ФК12. Здатність до налагодження внутрішніх і зовнішніх комунікацій та використання технологій електронного врядування.

ФК13. Здатність до вироблення політики розвитку територіальних громад, налагодження їх співпраці.

5. Результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПРН 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПРН19. Створювати можливості для поліпшення інвестиційної привабливості місцевої громади, користуватися інструментами проектного менеджменту та досвідом зарубіжних країн щодо розвитку місцевого самоврядування

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН1	Знати терміни понятійно-категоріального апарату державної політики <u>регіонального розвитку в Україні</u> .
	Розуміти інституційно-правові засади <u>регіонального розвитку</u> .
	Використовувати базові знання з політичних, соціальних, економічних засад <u>розвитку суспільства</u> .
	Знати, розуміти та застосовувати базові знання з державного управління на <u>регіональному рівні</u> .
ПРН8	Розуміти та використовувати технології підготовки та прийняття управлінських рішень в <u>регіональному управлінні</u> .
	Аналізувати ефективність <u>регіонального управління</u> .
	Застосовувати технології підготовки та прийняття управлінських рішень при реалізації контрольних процедур у сфері виконавчої влади на <u>регіональному рівні</u> .
ПРН14	Уміти коригувати професійну діяльність залежно від змін у вихідних умовах діяльності <u>регіональних органів державного управління, при формуванні інституцій місцевого та регіонального управління</u> .
	Аналізувати та оцінювати засади, механізми, інструментарій, ефективність адміністративно-територіальної реформи в <u>Україні та світі</u> .
ПРН19	Імплементувати світовий досвід організації <u>місцевого самоврядування та регіонального самоврядування у вітчизняну практику регіонального управління</u> .

6. Методи навчання та викладання

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда), наочні (ілюстрування); практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, розв'язування практичних завдань); методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження); інтерактивні методи (дискусії, аналіз ситуацій); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Державна політика регіонального розвитку

Державна політика регіонального розвитку в Україні. Державна регіональна політика та регіональний розвиток. Європейські засади регулювання політики регіонального розвитку. Фінансове забезпечення регіонального розвитку. Понятійно-категоріальне визначення поняття «регіону», «регіональної політики».

Тема 2. Інституційно-правові засади регіонального розвитку

Організаційно-правові засади регіонального управління в Україні. Інституційне забезпечення регіонального управління. Європейський досвід регулювання політики регіонального розвитку. Регулювання політики регіонального розвитку відповідно до принципів Європейської регіональної політики: досвід країн ЄС.

Тема 3. Державне управління на регіональному рівні

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів. Роль місцевого самоврядування у розвитку регіону.

Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Регіональне управління та місцеве самоврядування. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади.

Тема 4. Регіональні органи державного управління

Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенція МДА. Повноваження, порядок формування та роботи МДА. Структура МДА, їх діяльність. Відносини МДА у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.

Тема 5. Світовий досвід організації місцевого самоврядування та регіонального самоврядування

Сучасні моделі та концепції місцевого самоврядування. Світовий досвід організації місцевого та регіонального самоврядування. Європейські орієнтири врядування на регіональному рівні. Досвід реформування та перспективи створення сучасних систем врядування.

Тема 6. Формування інституцій місцевого та регіонального управління

Теоретичне осмислення змісту феномену місцевого та регіонального самоврядування. Місцеве самоврядування як інститут публічної влади.

Тема 7. Управління регіональною інфраструктурою

Визначення регіональної інфраструктури. Науково-теоретичні основи розвитку економічної інфраструктури регіону. Особливості функціонування об'єктів регіональної інфраструктури комунальної форми власності. Роль державно-приватного партнерства в розвитку регіональної інфраструктури. Теоретичні засади формування соціальної інфраструктури регіону. Розвиток основних галузей соціально-побутового призначення. Розвиток основних галузей соціально-культурного призначення. Державне регулювання

розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Тема 8. Ефективність регіонального управління.

Контроль у сфері виконавчої влади на регіональному рівні

Поняття ефективності в управлінні. Типологія та критерії вимірювання ефективності управління. Діяльність міжнародних організацій з підвищення ефективності регіонального управління у країнах Європи. Загальна характеристика та принципи реалізації функції контролю. Світові стандарти системи контролю. Розвиток системи контролю у сфері регіонального управління в Україні.

Тема 9. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні та світі

Адміністративно-територіальна реформа. Концептуальні засади проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні. Адміністративно-територіальна реформа провідних країн світу як механізм ефективного державного та регіонального управління. Зарубіжний досвід і європейські стандарти як орієнтири при вирішенні завдань адміністративно-територіальної реформи.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма (281ПУА_бд_2021)			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
Тема 1. Державна політика регіонального розвитку	15	2	2	11
Тема 2. Інституційно-правові засади регіонального розвитку	19	4	4	11
Тема 3. Державне управління на регіональному рівні	15	2	2	11
Тема 4. Регіональні органи державного управління	15	2	2	11
Тема 5. Світовий досвід організації місцевого самоврядування та регіонального самоврядування	17	4	2	11
Тема 6. Формування інституцій місцевого та регіонального управління	15	2	2	11
Тема 7. Підготовка та прийняття управлінських рішень в регіональному управлінні	19	4	4	11
Тема 8. Ефективність регіонального управління. Контроль у сфері виконавчої влади на регіональному рівні	19	4	4	11
Тема 9. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні та світі	16	2	2	12
в т. ч. індивідуальні завдання	-	-	-	-
Усього годин	150	26	24	100

8. Індивідуальні завдання

Виконання здобувачами вищої освіти індивідуальної роботи робочою програмою навчальної дисципліни Регіональне управління не передбачено.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН01 Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства	Виконання завдань на практичних заняттях Розв'язування тестів Виконання завдань самостійної роботи Екзамен

ПРН08 Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень	Виконання завдань напрактичних заняттях Розв'язування тестів Виконання завдань самостійної роботи Екзамен
ПРН14 Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов	Виконання завдань напрактичних заняттях Розв'язування тестів Виконання завдань самостійної роботи Екзамен
ПРН19. Створювати можливості для поліпшення інвестиційної привабливості місцевої громади, користуватися інструментами проектного менеджменту та досвідом зарубіжних країн щодо розвитку місцевого самоврядування	Виконання завдань напрактичних заняттях Розв'язування тестів Виконання завдань самостійної роботи Екзамен

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назви тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання практичних	розв'язування тестів	виконання завдань самостійної	
Тема 1. Державна політика регіонального розвитку	5	4	4	9
Тема 2. Інституційно-правові засади регіонального розвитку	5		0	10
	5			
Тема 3. Державне управління на регіональному рівні	5		4	9
Тема 4. Регіональні органи державного управління	5		4	9
Тема 5. Світовий досвід організації місцевого самоврядування та регіонального самоврядування	5		4	9
Тема 6. Формування інституцій місцевого та регіонального управління	5		0	5
Тема 7. Підготовка та прийняття управлінських рішень в регіональному управлінні	5		0	10
	5			
Тема 8. Ефективність регіонального управління. Контроль у сфері виконавчої влади на регіональному рівні	5		0	10
	5			
Тема 9. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні та світі	5	4	0	9
Екзамен	x	x	x	20
Разом	60	4	16	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Шкала оцінювання, бали	Опис критерію
5	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
4	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
3	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-2	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

Шкала та критерії розв'язування тестів

Шкала оцінювання, бали	Опис критерію
4	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію (90-100 % правильно виконаних тестових завдань).
3,6	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень (74-89 % правильно виконаних тестових завдань).
3	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності (60-73 % правильно виконаних тестових завдань)
0-2,4	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання (0-59 % правильно виконаних тестових завдань)

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Шкала оцінювання, бали	Опис критерію
4	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань; навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
3	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
2	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання за зразком; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
0-1	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Для 1-го та 2-го теоретичного питання	10	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє демонструвати результати навчання для виконання творчих завдань, навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
	9	Здобувач вищої освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, що дозволяє демонструвати результати навчання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Проте бракує власних суджень
	7-8	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, що дозволяє демонструвати результати навчання з зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
	1-6	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.
	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене під час вивчення навчальної дисципліни

Комп'ютер (ноутбук), пристрій мультимедійний (проектор), проекційний екран, наявність мережі wi-fi.

11. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо термінів та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі

дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються меншою кількістю балів (-1 бал).

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці «Академічна доброчесність» сайту ПДАУ (<https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>).

Політика щодо відвідування: не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій – виходити на онлайн-консультацію.

Політика щодо зарахування результатів неформальної \ неформальної освіти: здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Здобувачі можуть самостійно на платформах онлайн-освіти, шляхом участі у короткострокових навчальних програмах і проєктах (з видачею сертифіката) опановувати навчальний матеріал, який за змістом дозволяє набуті очікувані навчальні результати навчальної дисципліни.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання: підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

12. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Державне та регіональне управління : навч. посібник. / С. І. Архієреєв, Н. Н. Губанова, О. В. Кузьменко, А. С. Митрофанова; Харків : Іванченко І. С., 2018. 127 с.
2. Державне та регіональне управління : підручник / Є.Г. Карташов, В.В. Євдокимов, І.О. Драган, О.І. Дацій та ін.; за заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.
3. Євтушенко В. А., Євтушенко Г. В. Державне та регіональне управління: навч. посібник. Х.: ХНУ, 2012. 215 с.

4. Імперативи формування громадянського суспільства в умовах модернізації державного управління в Україні: головні виміри та виклики: монографія / Л. В. Гонюкова та ін. Київ : НАДУ, 2018. 288 с.
5. Круш П.В., Кожем'яченко О.О. Регіональне управління: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. 248 с.
6. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні : підруч. Київ: Кондор, 2018. 312 с.
7. Основи регіонального управління в Україні : підруч. // авт.-упоряд. : М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленко. М. К. Орлатий. К. : НАДУ, 2012. 576 с.
8. Регіональне управління : навч. посіб. / М. М. Іжа, Л. Л. Приходченко, С. Є. Саханенко та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 652 с.
9. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : НАДУ, 2014. 512 с.

Допоміжні

1. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: виклики та пріоритети сталого ендегенного зростання регіонів України в умовах сучасних реформ / наук. ред. В. С. Кравців. Львів, 2018. 157 с.
2. Ткачук А., Ткачук О., Дятленко С. Децентралізація – самоорганізація – самореалізація. Матеріали для вчителів і не тільки. К.: ТОВ “Видавництво «Юстон», 2020. 224 с.
3. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
4. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / за заг. ред. : С. М. Серьогіна. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 164 с.
5. Мирна О. В., Сердюк О. І., Аранчій А. А. Державна підтримка підприємництва в умовах адміністративно-територіальної реформи. Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва : колективна монографія ; за ред. О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, І. О. Яснолоб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 320 с. С. 19-27. URL: <https://drive.google.com/file/d/1rMZpiAtoVSXKa2iWN3mULOrNx4pFUDOs/view>. теоретичні
6. Сердюк О. І., Мирна О. В., Щетініна Т. О., Колотій Ю. С. Чинники розбудови інституційної спроможності агенцій регіонального розвитку. *Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека»*. 2019. № 1. С. 24-31. URL : <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2019/1/4904>
7. New Economic Instruments of State Regulation of Private Savings, Social Security and Pension Support. Sergii Zakharin, Anastasia Duka, Maksym Zhytar, Olga Rudenko, Olha Serdiuk. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*. Vol.14, Issue 1, Winter & Spring 2021, 79-88. URL: http://www.qjie.ir/article_677819_1f2999083b8e68258b4c48fce0abc8e0.pdf. [Scopus]

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Громадський простір. База знань. URL : https://www.prostir.ua/category/kb/?filter-type=rozdil_bazy_znan&filter-value=effective-communication
2. Національне агентство України з питань державної служби. Офіційний веб-портал. URL : <https://nads.gov.ua/>
3. Полтавська обласна військова адміністрація : Офіційний веб-портал. URL : <http://www.poda.gov.ua/>
4. Президент України : Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL : <https://www.president.gov.ua/>
5. Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>